

Marinkov, Laura

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:057436>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-12**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Laura Marinkov

IVAN KOŽARIĆ

Završni rad

Mentor rada:
prof. dr. art. Antonija Balić Šimrak

Petrinja, lipanj, 2021.

SADRŽAJ

1.SAŽETAK	1
2.SUMMARY.....	2
3.UVOD	3
4.CILJ ISTRAŽIVANJA	4
5.ŽIVOT IVANA KOŽARIĆA	4
5.1.Gorgona.....	6
5.2.Hrvatska akademija znanosti umjetnosti.....	6
6.STVARALAŠTVO.....	7
6.1.Rukopis.....	8
6.2.Atelijer Ivana Kožarića	8
6.3.Izabrana djela	9
6.3.1.Spomenik Antunu Gustavu Matošu.....	9
6.3.2.Prizemljeno sunce.....	10
6.3.3.Oblici prostora	10
7.AKTIVNOSTI U DJEČJEM VRTIĆU	11
7.1.Poticaji.....	11
7.1.1.Spomenik Antunu Gustavu Matošu.....	11
7.1.2.Prizemljeno sunce.....	13
7.1.3.Unutarnje oči	16
8.VLASTITO OBLIKOVANJE	19
9.ZAKLJUČAK	23
10.LITERATURA	24
11.IZJAVA O IZVORNOSTI RADA	27

1.SAŽETAK

U završnom rad obrađuje se jedan od najznačajnijih suvremenih umjetnika u Hrvatskoj, Ivan Kožarić. Cilj ovog rada je upoznati njegov život i stvaralaštvo te kroz pripremljene primjere aktivnosti kod djece potaknuti kreativno mišljenje.

Rad započinje samim životom Ivana Kožarića te njegovim razvojem u suvremenog kipara. Govoriti će se o članstvu u Gorgoni i Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti, o počecima izlaganja, rukopisu te o Kožarićevom atelijeru.

Nadalje, uslijedit će par riječi o izabranim djelima, *spomeniku Antunu Gustavu Matošu* na Strossmayerovom šetalištu, *Prizemljenom suncu* u Bogovićevoj ulici te o *Oblicima prostora* iz kojih će se dodatno naglasiti *Oblik prostora- Frižider*.

Nakon toga predstaviti će se aktivnosti i poticaji osmišljeni za rad s djecom starije vrtićke dobi s ciljem upoznavanja i razumijevanja suvremene umjetnosti te poticanje dječjeg stvaralaštva i kreativnosti kroz različite likovne tehnike. Predstaviti će se i vlastito oblikovanje skulptura Ivana Kožarića.

Na završetku rada nalazi se osvrt na rad, komentar na pripremljene aktivnosti te zaključna riječ.

Ključne riječi: Ivan Kožarić, spomenik A.G. Matošu, Prizemljeno sunce, Oblici Prostora, suvremena umjetnost i djeca

2.SUMMARY

The final thesis covers one of the most significant Croatian modern artists, Ivan Kožarić. The aim of the thesis is to introduce his life and work and to entice children's creative thinking through activity examples.

The thesis begins with Ivan Kožarić's life and his development into a modern sculpture. His membership in Gorgona and Croatian Academy of Science and Art, beginnings of exhibitions, handwritings, and studio, will be discussed.

Furthermore, there will be discussions about his chosen work, monument to Antun Gustav Matoš on Strossmayer's promenade, "Grounded Sun" in Bogovićeveva Street, and "Shapes of space" from which "Shape space - Refrigerator" will be additionally emphasized.

After that, activities and incentives designed for work with older preschool children will be presented. Their goal is to familiarize and bring closer the modern art as well as entice children creativity through different art techniques. Authors own sculpture modeling of Kožarić's work will be presented.

In the end of the thesis there is a thesis review, comment on prepared activities and the final word.

Key words: Ivan Kožarić, monument to Antun Gustav Matoš, Grounded Sun, Shape space – Refrigerator, modern art and children

3.UVOD

Ivan Kožarić, umjetnik suvremenog doba, rođen je u Petrinji, 1921. godine a umro je u Zagrebu, 2020. godine. Dio života provodi u Parizu, ali se ubrzo vratio u svoju domovinu, u Zagreb.

Za svojih nepunih sto godina, Kožarić se je kroz mnogobrojne radove istraživao i pomicao granice tradicionalnih umjetničkih formi. Njegov potpis odlikuje svladavanje prostora te formiranje instalacije na licu mjesta.

Na Akademiji likovne umjetnosti u Zagrebu upisuje kiparstvo 1943. godine, a diplomira 1947. godine. Specijalku je završio kod prof. Antuna Augustinčića. Prva skupna izložba na kojoj je sudjelovao bila je 1953. godine a prva samostalna izložba uslijedila je već dvije godine kasnije.

Šezdesetih godina bio je aktivni član grupe Gorgona a mirovinu je dočekao kao član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Kožarićeva djela nalaze se u mnogim privatnim zbirkama poput one njegove obitelji, kao i u muzejima i javnim površinama u zemlji i svijetu.

4. CILJ ISTRAŽIVANJA

Cilj ovog istraživanja je upoznati djecu s stvaralaštvom i radom Ivana Kožarića. Upoznati ih te im približiti suvremenu umjetnost kroz samog umjetnika te poticaje, istraživanje i igru. Djeci će se pružiti mogućnost da samostalno isprobaju različite likovne tehnike i materijale kroz aktivnosti te da na svoj način interpretiraju Kožarićeve radove.

5. ŽIVOT IVANA KOŽARIĆA

Ivan Kožarić hrvatski kipar rođen 10. Lipnja 1921 u Petrinji a umro je 15.11.2020 u Zagrebu. Bio je jedan od najznačajnijih suvremenih umjetnika u Hrvatskoj. Kiparstvo na Akademiji likovne umjetnosti u Zagrebu upisuje 1943, a diplomira 1947. godine.

Godine 1949. završava specijalku kod prof. Antuna Augustinčića jednog od najznačajnijih hrvatskih kipara 20. stoljeća (uz Ivana Meštrovića i Franu Kršinića). Augustinčić je bio hrvatski kipar, profesor, dekan, rektor i akademik te uzor-kipar u prvim poslijeratnim godinama Jugoslavije. Neki od njegovih poznatih radova su skulptura „Spomenik miru“ izrađena i postavljena u parku zgrade UN-a u New Yorku te „Monumentalni spomenik Seljačkoj buni i Matiji Gupcu“ koji se nalazi u parku Oršić u Gornjoj Stubici. Augustinčić je Spomenik Seljačkoj buni i Matiji Gupcu zamislio kao „veliku pozornicu povijesnih zbivanja“ kao „panoramsku viziju života i patnje naroda“, odnosno kao „mjesto okupljanja naroda, mjesto novog stvaranja”.¹ Na izložbi u Umjetničkom paviljonu 2006. godine Kožarićeva „Pozlaćena vrata“ iz 1971. nalaze se u sredini, na lijevom zidu je zlatna kružnica a na zidu desnog krila pozlaćeni Projekt spomenika Matiji Gupcu iz 1971. godine.

Izlagati počinje 1953. godine u Umjetničkom paviljonu u Zagrebu, a samostalno izlaže od 1955. godine. Prvi zapaženi nastup na domaćoj umjetničkoj sceni Kožarić ostvaruje sudjelovanjem na izložbi s četvoricom suvremenika Josipom Vaništom, Ljubom Ivančićem, Miljenkom Stančićem i Valerijom Michelijem u Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu 1955. godine.

Godine 1959/60. Kožarić boravi u Parizu kao stipendist Fonda Moša Pijade. U tom razdoblju bolje se upoznavanje s europskom umjetnošću te provjerava vlastite kreativne

¹ Oroz T., Škrbić Alempijević N. (2015.) Dva lica spomenika: politike i prakse korištenja Spomenika Seljačkoj buni i Matiji Gupcu u Gornjoj Stubici : Studia ethnologica Croatica, Vol. 27 No. 1, str. 131-156

potencijale. Uz pomoć francuskog kritičara Jacques Lassaignea, ostvaruje odnos s Galerijom Maguy čiji mu vlasnik otkupljuje više radova. Kožarić se odlučuje vratiti u Zagreb te nastaviti karijeru u vlastitoj domovini iako je imao povoljne okolnosti da ostane u Parizu.

Neobičan projekt, odnosno skulptura iz 1960. godine „Rezanje Sljemena“ je Kožarićeva maketa za projekt velikih razmjera koji nikada nije bio izveden jer je naišao na nerazumijevanje. Rezanje Sljemena nas uvodi u složenu igru stvarnosti i privida tako da su pred nama djela land arta, ali izvedena u kamenu i bronci. Navedeni je projekt zamišljen u doba zajedništva s Gorgonom.² Land art je pravac u likovnoj umjetnosti iz skupnog naziva „ekološka umjetnost“. Takva umjetnost podrazumijeva očuvanje okoliša s ciljem prepoznavanja štetnih posljedica dominacije čovjeka nad prirodom.

Izlagao je na mnogim važnim međunarodnim izložbama kao što su primjerice Biennale u Veneciji (1976) i Biennale u Sao Paulu (1979). Godine 1976. Kožarić nastupa na venecijanskom Biennalu, izlažući dvije cjeline: golemu hrpu svojih prijašnjih radova i seriju privremenih skulptura nastalih na mjestu događaja savijanjem materijala aluminijske folije. Takav neobičan nastup u domaćoj umjetničkoj javnosti izaziva nedoumice, negativne reakcije i komentare. Postavljaju se brojna pitanja o statusu umjetnosti prikazujući nešto privremeno. Kožarić je umjetnik koji kroz svoje djelovanje svjesno „narušava“ postavljene granice. Primjerice, portret od Ličana i Glave djevojke, 1954. (kasnije pozlaćene), preko mnogobrojnih poprsja, prikazom vlastita lika u autoportretu s dugim nosom. Isto vrijedi i za prikaze dijelova ili cijele ljudske figure npr. Čovjeka koji sjedi, 1954.

1993. godine na izložbi u zagrebačkoj Galeriji Beck kroz kreativnu uporabu ready-made prikazao je isključivo ulične košare za otpatke. Iste godine na izložbi Šest hrvatskih umjetnika – umjetnost defenzive, neoegzistencijalizam, priređenoj u zagrebačkoj Galeriji Zvonimir, predstavlja se ponešto modificiranim ready-madeom - postavlja dva jednaka cestarska „konjića“ jedan na drugoga tako da je izgledalo da jedan zaskočio drugoga.³

² Marjanić S. (2014.) Priroda (u) o umjetnosti performansa : Etnološka tribina : Godišnjak Hrvatskog etnološkog društva, Vol. 44 No. 37, str. 89-108

³ Župan I. (2017.) Pokretljivi umjetnik - nomad: napis uz 96. rođendan akademika Ivana Kožarića: Ars Adriatica, No. 7, str. 353-363

5.1.Gorgona

Početak šezdesetih Kožarić je član neformalne grupe Gorgona koja je djelovala u Zagrebu od 1961 do 1967. godine. Djelovanje te umjetničke grupe poklapa se s najintenzivnijom djelatnošću Galerije suvremene umjetnosti, budućega MSU. Gorgona je, međutim, bila izrazito izvaninstitucionalna grupa i njezino se djelovanje u vrijeme dok je kao grupa formalno postojala nije manifestiralo u javnosti, barem ne u onoj mjeri u kojoj se očitovalo kasnije.⁴ Urednik i izdavač časopisa bio je umjetnik Josip Vaništa. Anti-časopis Gorgona izdao je 11 brojeva. Vaništa je kao osnivač Gorgone, bio autor prvog broja u kojem je devet puta ponovio fotografiju izloga radionice za uramljivanje „Šifra“ u Preradovićevoj ulici. Ponudio je i drugim članovima grupe da koncipiraju autorske brojeve Gorgone, pa se tako u taj posao uključio i Ivan Kožarić (Gorgona br.5, s reprodukcijom lica i naličja skulpture Unutarnje oči, 1959./60).⁵ Svi časopisi, odnosno anti-časopisi bili su jednakih dimenzija (20,8 x 19,2cm) s naslovnicom na kojoj je pisalo samo „Gorgona“. Gorgona je bila proces traženja duhovne i intelektualne slobode, ostvarenje koje je samo sebi svrha. Skupina je obuhvaćala značajnu skupinu umjetnika i kritičara (među kojima je Ivan Kožarić bio jedini kipar). Zajednički interes pripadnika skupine su susreti, sastanci, šetnje gradom ili prirodom, pismene i usmene izjave, izmjena misli o različitim povodima. Gorgona ponekad nije radila ništa, samo je živjela.⁶ Postoje i izložbe članova, te povremeno objavljivanje njihova anti-časopisa po kojem je javnost u to doba najviše znala o Gorgoni. S druge strane su pojedinačna slikarska, crtačka i kiparska djela svakog od umjetnika u toj neformalnoj organizaciji.

5.2.Hrvatska akademija znanosti umjetnosti

1997. godine postaje redoviti član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u razredu za likovne umjetnosti. Iste godine dobiva i svoju posljednju nagradu „Vladimir Nazor“. HAZU se osniva 9. travnja 1861., kada je Hrvatski sabor jednoglasno prihvatio prijedlog đakovačkoga biskupa Josipa Jurja Strossmayera da se utemelji Akademija znanosti. Istoga je dana izabran odbor

⁴ Maković Z. (2006.) Stalni postav Muzeja suvremene umjetnosti: (koncept - finalna verzija) : Informatica museologica, Vol. 37 No. 1-4, str. 102-120

⁵ Vinterhalter J. (2012.) Zenit, Gorgona, BIT International - prezentacija originalnih i digitaliziranih časopisa : Muzeologija, No. 48/49, str. 176-179

⁶ Kutleša A. (2011.) O odnosu land arta i fotografije – primjer Borisa Bemura i grupe Gorgona : Život umjetnosti : časopis o modernoj i suvremenoj umjetnosti i arhitekturi, Vol. 89 No. 2, str. 58-67

koji je dobio zadatak izraditi statut Akademije.⁷ Članovi Akademije su redoviti, počasni, dopisni i suradnici. Članovi se biraju tajnim glasovanjem svake druge godine na skupštini Akademije. Članstvo u Akademiji je doživotno. Na njezinim se mrežnim stranicama mogu naći ne samo iscrpne obavijesti o njezinu radu nego i mnogi važni i temeljito pisani dokumenti koji obrađuju najvažnije probleme našega suvremenoga društva.⁸

U razdoblju od 2007. do 2011. u sklopu HAZU-a bio je voditelj Gliptoteke. Gliptoteka Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti svojom je namjenom i fundusom jedinstvena muzejska ustanova u Hrvatskoj. Osnovana je 1937. godine pod nazivom Gipsoteka grada Zagreba s ciljem sabiranja i prezentiranja sadrenih odljeva najznačajnijih kulturno-povijesnih spomenika kao i originalnih umjetničkih djela s područja kiparstva. suradnici⁹. Članovi se biraju tajnim glasovanjem svake druge godine na skupštini Akademije. Članstvo u Akademiji je doživotno.

2008. godine uništavao je slike u cijelosti, izveo je seriju akcija u kojima je bušio slikarska platna te razbijao okvire napetih platna kroz akciju Nedjeljnih destrukcija.

6.STVARALAŠTVO

Kožarićeve skulpture i asamblaži sastavljeni su od suprotstavljenih materijala majstorski usklađenih u dinamičkoj ravnoteži oblikovanja, nadopunjujući se umjesto da se „tuku”. Tako, primjerice, uparuje elemente od hladna i kruta industrijskog metala i mekoću prirodna drveta, oblinu bronce i opominjuću oštrinu stakla. Ustrajava na fizičkoj i konkretnoj taktilnosti materijala, i to materijala svakodnevnog materijala, trošna i odbačena, pa sinergija oprečnosti doprinosi ekspresivnosti svakog uratka.¹⁰ Zbog jedinstvenih strategija umjetničkog ponašanja, opusom jedinstvene konceptualne i plastično-fenomenološke strukture te individualne pozicije u recentnim

⁷ Damjanović S. (2011.) Sto pedeset godina Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti : Anali Zavoda za znanstveni i umjetnički rad u Osijeku, No. 27, str. 9-16

⁸ Damjanović S. (2011.) Sto pedeset godina Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti : Anali Zavoda za znanstveni i umjetnički rad u Osijeku, No. 27, str. 9-16

⁹ Getaldić M. (2018.) Povijest Gliptoteke Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti : Kroatologija : časopis za hrvatsku kulturu, Vol. 9 No. 1-2, str. 43-67

¹⁰ Župan I. (2017.) Pokretljivi umjetnik - nomad: napis uz 96. rođendan akademika Ivana Kožarića: Ars Adriatica, No. 7, str. 353-363

stvaralačkim transformacijama za Kožarića se često govori da je radikalni individualist anarhična umjetničkog ponašanja. Kao umjetnik neprestano je bježao od tradicije, pa čak i od vlastita verificirana rukopisa. Kao motivaciju rabio je klasične likovne tehnike na nekanonski način kako bi u vlastitoj interpretaciji demistificirao ironizirano ono kanonsko.

Nomadizam Kožarića može se očitati iz čestog mijenjanja likovnih disciplina od kiparstva, slikarstva, grafike, crteža, spomenika, preko instalacija, keramike, javne plastike, fotografije i oblikovanja cjelovitih ambijenata u nove forme umjetničke prakse, pa sve do konceptualnih proklamacija, performansa, video uradaka i tekstualnih radova.

6.1. Rukopis

Kožarić je zadržao i svoj smisao za jednostavnost i svoj lagan, prepoznatljiv potpis. Potpis odlikuje i vješto svladavanje prostora, formiranje instalacije na licu mjesta, in situ. U svojim radovima Kožarić istražuje granice tradicionalnih umjetničkih formi na različite načine – poput stvaranja istog djela u tehnici skulpture, crteža i fotografije ili koristeći istu naziv za jedinstvene radove i serije radova. U njegovu rukopisu nailazimo zatvoren i otvoren oblik, konstrukciju, ready-made, modificirani ready-made, plastični ambijent, intervencije u vanjskom prostoru, plastične konstrukcije, intervencije u otvorenu i zatvorenu prostoru... Nalazili smo i začudne zahvate poput akumulacija, fuzija, gomilanja, sklapanja i rasklapanja, spajanja i razdvajanja, zakivanja, tesanja, prenošenja, premještanja, povezivanja u platnene zavežljaje („pinklece”), ušivanja, bojanja novonastalih ostvarenja, pojedinih elemenata ili cijelih ansambala vlastitih tvorevina.¹¹ Kožarićevo „šesto čulo“ pomoglo mu je da reagira na umjetnička zbivanja, anticipirajući ili transformirajući trendove kroz vlastito umjetničko iskustvo.

6.2. Atelijer Ivana Kožarića

Atelijer Ivana Kožarića je oko četrdesetak godina bio smješten u Medulićevoj 12 no tokom godina je promijenio mnoge lokacije sve dok se nije trajno smjestio u Muzeju suvremene umjetnosti. 2007. godine Zagreb je u potpunosti otkupio Kožarićev atelijer te ga smjestio na

¹¹ Župan I. (2017.) Pokretljivi umjetnik - nomad: napis uz 96. rođendan akademika Ivana Kožarića: Ars Adriatica, No. 7, str. 353-363

Aveniji Dubrovnik 17 u Muzeju suvremene umjetnosti. Muzej suvremene umjetnosti - Zagreb je kompleksni centar koji sakuplja i prezentira djela suvremene hrvatske i međunarodne umjetnosti nastala u različitim medijima umjetničkog izražavanja. Muzej bi trebao promicati suvremenu hrvatsku umjetnost u svijetu.¹² Ivan Kožarić je bio član Inicijativnog odbora MSU-a. Sam atelijer sadrži preko šest tisuća skulptura, asamblaža, ready made-a, crteža, slika te mnogih drugih eksponata koje je Kožarić pozlaćivao, doradivao, ugrađivao u nove cjeline i slično. Najstariji eksponati posežu iz rane mladosti Kožarića a najmlađi iz 2007. godine kada je već i sam umjetnik posjećivao vlastiti atelijer u muzeju. Postava atelijera se povremeno mijenja, ovisno o izložbama.

6.3. Izabrana djela

Djela mu se nalaze u brojnim privatnim zbirkama, kao i u muzejima u zemlji i svijetu. Više njegovih skulptura trajno je postavljeno u vanjskim prostorima među kojima i one najpoznatije, spomenik A.G. Matošu na Strossmayerovom šetalištu i Prizemljeno sunce (dio Zagrebačkog Sunčevog sustava).

6.3.1. Spomenik Antunu Gustavu Matošu

Antun Gustav Matoš (1873.-1914.) bio je veliki književnik, publicista i kritičar. Bio je najvažniji predstavnik hrvatske moderne, a hrvatsku književnost usmjerio je prema europskoj. Neka od njegovih djela su: Umorne priče, Camao, Pjesme, Iverje i dr. Na izboru za spomenik 1973. godine u Zagrebačkom salonu jedan od prijedloga za Matošev spomenik bio je Kožarićev rad pod prvotnim nazivom „Pjesnik Zagrebu“. Nakon pobjede na izboru, skulptura je tek 1978. godine postavljena na Strossmayerovom šetalištu na Gornjem gradu. Spomenik A. G. Matošu iskače iz dosadašnje prakse domaće spomeničke plastike. Umjesto postamenta – klupa, umjesto „mudra“ stava figure u hodu – figura dokona sjedeća, umjesto plemenite bronce – hladna bijela legura.¹³

¹² Stručni kolegij Galerija grada Zagreba (1993.) Zašto muzej suvremene umjetnosti? : Informatica museologica, Vol. 24 No. 1-4, str. 108-111

¹³ Župan I. (2017.) Pokretljivi umjetnik - nomad: napis uz 96. rođendan akademika Ivana Kožarića: Ars Adriatica, No. 7, str. 353-363

Kasnije, 1992. godine, nakon brojnih nedoumica zbog nekonvencionalnosti spomenika, spomenik Matoša je pozitivno prihvaćen te je njegova replika postavljena u Sisku na šetnjici uz Kupu.

6.3.2. Prizemljeno sunce

Kožarić se upustio u izazov postava skulpture na javnome mjestu, idealne ovalne zlatne forme proizašle iz iskustava Oblika prostora nazvane Prizemljeno sunce u središtu Zagreba. 1971. Postavio je kuglu veličine gotovo dva metra izvedenu u poliesteru na platou pred Hrvatskim narodnim kazalištem izazivajući različite reakcije na to umjetničko djelo. Uloga zlatne boje na Prizemljenom suncu simbolizira sjaj i bljesak najmoćnijeg vječitog nebeskog tijela. Nažalost, djelo je ubrzo nakon postavljanja uništeno. 1944. Popravljen je i postavljen također u središtu grada, ali ovaj put na drugu i trajnu lokaciju u Bogovićevoj ulici gdje je i danas. Prizemljeno sunce dio je umjetničke instalacije „prizemljena“ Sunčeva sustava s umjetničkim nazivom Prizemljeno sunce i Devet pogleda - koje je zamislio i umjetnički oblikovao Davor Preis. Udaljenosti »prizemljenih« planeta razmjerne su stvarnim udaljenostima planeta od Sunca. Tako primjerice skulptura najvećeg planeta Jupitera ima promjer 28 centimetara a najmanjeg Plutona (koji službeno od 2006. nije više planet) samo 3 milimetra. Udaljenost najbližeg prizemljenog« planeta Merkura od »prizemljenog« Sunca iznosi 75 m a najudaljenijeg Plutona 7.658,6 m. Za razgledavanje svih devet »prizemljenih« planeta polazeći od »prizemljenog« Sunca u Bogovićevoj ulici potrebno je prijeći oko 30-tak km.¹⁴

6.3.3. Oblici prostora

Kožarić stvara antologijski ciklus pod nazivom „Oblici prostora“ u kojem praznina zauzima različite oblike utjelovljene u čvrstom materijalu. Oblici prostora oblikovani su i oprostoreni ručno, u zaobljenim umjesto oštrim bridovima, u fragilnom materijalu potpuno bijele sadre, neki u plemenito obrađenom drvetu, većinom odliveni u lagano bijelom ili jednoboju fiberglasu, u svim tim tehničkim postupcima tražeći nježnu, glatku vanjsku opnu „kože“

¹⁴ Baćan Ž., Stričak E., Špoljarić D. (2010.) Zagrebački prizemljeni Sunčev sustav : Ekscentar, No. 12, str. 98-100

skulptorskog djela. Dok su ranije Kožarićeve skulpture zamišljene kao plastične predodžbe pojedinih predmetnih motiva (Torza, Stabla, Globusa, Ekрана), dotle se oblici prostora prikazuju kao čiste apstrakcije. - Djela iz serije Oblici prostora po svojim tehničkim, operativnim i disciplinarnim svojstvima, nedvojbeno jesu skulpture, ali u biti su i među najranijim primjerima zamisli u umjetnosti sredine u kojoj su radovi nastali.

Oblik prostora (Frižider) jedno od antologijskih djela iz ciklusa 'Oblici prostora', iz 1963. uvršteno je u zbirku njujorškog Muzeja moderne umjetnosti (MoMA) neposredno prije njegova 98. Rođendana. Oblik prostora, koji predstavlja unutrašnjost hladnjaka, Kožarić tada izrađuje i u fiberglasu u mnogo većim dimenzijama te ga 1975. postavlja nakratko ispred Etnografskog muzeja, kao predložak za javnu skulpturu i kao institucionalnu kritiku (danas se nalazi u Gliptoteci HAZU-a).

7. AKTIVNOSTI U DJEČJEM VRTIĆU

Aktivnosti odabrane za ovaj rad namijenjene su djeci starije dobne skupine (5-6 godina). Kroz aktivnosti obuhvaćaju se tri djela Ivana Kožarića : spomenik A.G. Matoša, Prizemljeno sunce, Unutarnje oči i Oblik prostora (frižider). Za svaku aktivnost su pripremljeni poticaji i likovne tehnike. Pomoću različitih poticaja i materijala poticalo bi se dječje samopouzdanje, samostalnost, razvoj fine motorike, kreativno mišljenje, logičko razmišljanje i zaključivanje, emocionalni razvoj, govor te komunikacija dijete-dijete i dijete-odgojitelj. Kroz svaku aktivnost, svako dijete će dobiti priliku upoznati se s poticajem te isprobati ga kako bi ga se potaknulo na razmišljanje o vlastitoj interpretaciji.

7.1. Poticaji

7.1.1. Spomenik Antunu Gustavu Matošu

Aktivnost bi započela pričom o A.G. Matošu kako bi djecu upoznala s njegovom važnošću za hrvatsku književnost, odnosno zašto je zaslužio Kožarićev spomenik.

U prošlom stoljeću, prije puno godina, u jednom malom mjestu Tovarnik rodio se danas poznati pisac Antun Gustav Matoš. Kada se Antun rodio babica je njegovoj majci rekla „Ovaj vaš mali bit će veliki čovjek, njegovo će se ime mnogo spominjati, ali mnogo će i trpjeti!“ I tako je i bilo. Antun je još kao dijete znao da je pravi smisao njegovog života umjetnost i da ga zapravo baš to zanima najviše od svega isto kao i našeg kipara Ivana Kožarića. On je mislio da su vjera, prava istina i spas u pisanju. Pisanje je Antunu pružilo veliku sreću, kao i danas nama kada čitamo njegova djela. On je živio u puno gradova, čak i u Beogradu i u Parizu, ali najviše od svih gradova na čitavom svijetu volio je naš Zagreb. Matoš je bio pravi domoljub. Znae li djeco što to znači? To znači da je jako volio svoju zemlju Hrvatsku a o njoj je puno i pisao. Naš kipar Ivan Kožarić je isto tako volio čitati Matoševe pjesme i priče, zato mu je i odlučio napraviti spomenik koji s Gornjeg grada čuva naš cijeli Zagreb.

Nakon završetka kratke priče o A.G. Matošu, djeci bi prikazala fotografije spomenika te kao poticaj ponudila izrađeni magnetić spomenika A.G. Matoša. Magnetić je izrađen pomoću šperploče i magneta, a na njega je nalijepljen bijeli papir na koji je prethodno nacrtan spomenik. Magnet je na šperploču zalijepljen ljepilom dok je bijeli papir premazan drvofiskom. Dječji zadatak bio bi da i oni izrade svoj magnetić prema predlošku. Kao materijal djeci bi se ponudili: flomasteri, bijeli papir, kist kojim bi premazali drvofiks, drvofiks te šperploče s magnetom.

Slika 1. Spomenik A.G. Matošu

Slika 2. poticaj – magnet s crtežom spomenika A.G. Matošu

7.1.2. Prizemljeno sunce

Aktivnost bi započela pokazivanjem fotografija Kožarićeve skulpture Prizemljenog sunca.

Slika 3. skulptura „Prizemljeno sunce“

Dok bi djeca proučavala fotografije, postavljala bi im pitanja poput:

-Što je sunce ? (zvijezda)

-Gdje se ono nalazi? (u centru našeg Sunčanog sustava, na „nebu“)

-Što je sunčev sustav? (Sustav/skupina poput naše, recimo da je Sunce odgojitelj koji čuva svojih osam nebeskih tijela – Merkur, Veneru, Zemlju, Mars, Jupiter, Saturn, Uran i Neptun)

-Zašto nam je sunce važno? (izvor energije i topline)

-Što nam sunce stvara? (sjenu)

Nakon završetka razgovora kao prvi poticaj djeci bi se prikazala maketa sunčevog sustava. Maketa je izrađena od debljeg kartona na koji su vrućim ljepljivom zalijepljene kugle različitih veličina, odnosno planeti. Dječji zadatak nakon što su proučili maketu Sunčevog sustava bio bi prenijeti ga na papir, odnosno naslikati vlastiti Sunčani sustav. Kao materijal djeci bi se ponudile: vodene boje, kistovi, podloga, čaše za vodu, papir.

slika 4. maketa „Sunčev sustav“

Kao drugi poticaj djeci bi se ponudilo kazalište sjena unutar kutije. Unutar kutije nalazi se grad. Postavljanjem baterijske lampice kroz rupu djeca stvaraju sjenu koju mogu proučavati tako da gledaju kroz rupe napravljene za oči. Kutija sa strane ima otvor te djeca kroz njega postavljaju aplikacije koje ih zanimaju. Izrađene aplikacije su: sunce i mjesec. Baterijska lampica se može pomicati i tako se na platnu unutar kutije stvara sjena te aplikacije.

slika 5. Kazalište sjena

Ako bi djeca poželjela još aplikacija, moći će ih izraditi. Kao materijal djeci bi se ponudile: škare, deblji papir, drveni štapići i selotejp.

Treća aktivnost bila bi igra „Nacrtaj me“. Aktivnost provodi se na otvorenome u dvorištu dječjeg vrtića, djeca proučavaju s koje strane dolazi Sunce, zatim jedno dijete stane tako da Sunce „baca“ njegovu sjenu na pločnik, druga djeca uzimaju kredu te ocrtavaju sjenu tog djeteta na pločniku. Osim toga, mogu postaviti i svoju najdražu igračku ili predmet nasuprot Suncu te na taj način taj predmet ostavlja sjenu na papiru, a djeca tu sjenu is crtaju te nakon toga taj crtež mogu ukrasiti i pobožati po želji.

7.1.3. Unutarnje oči

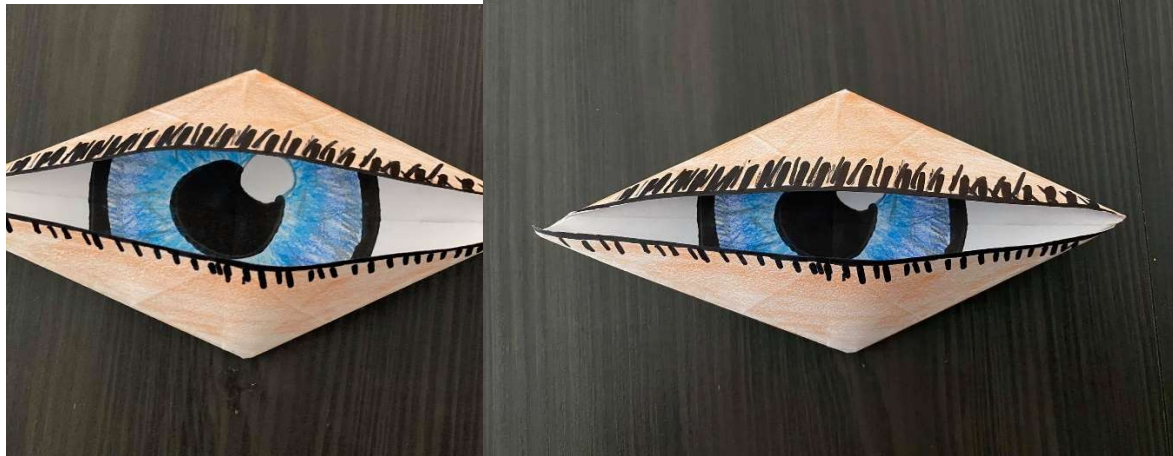
Kao uvod u aktivnost prikazale bi se fotografije skulpture Unutarnje oči. Djecu bi se upitalo mogu li pogoditi što je ovdje napravio naš kipar Ivan Kožarić. Nakon što bi utvrdili da se radi o očima, potražili bi zanimljiv način kako i mi možemo napraviti „unutarnje“ oči.

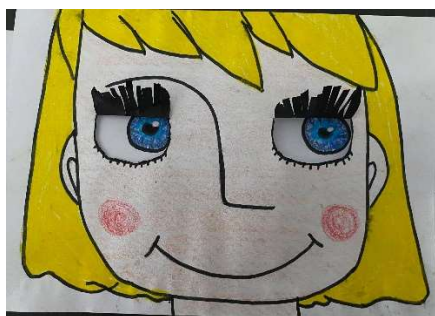
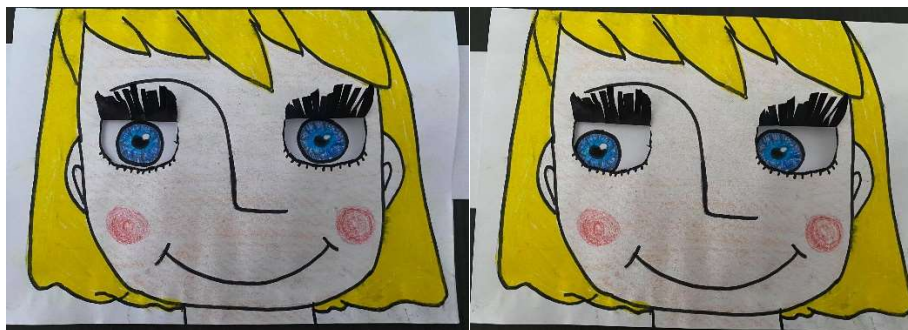
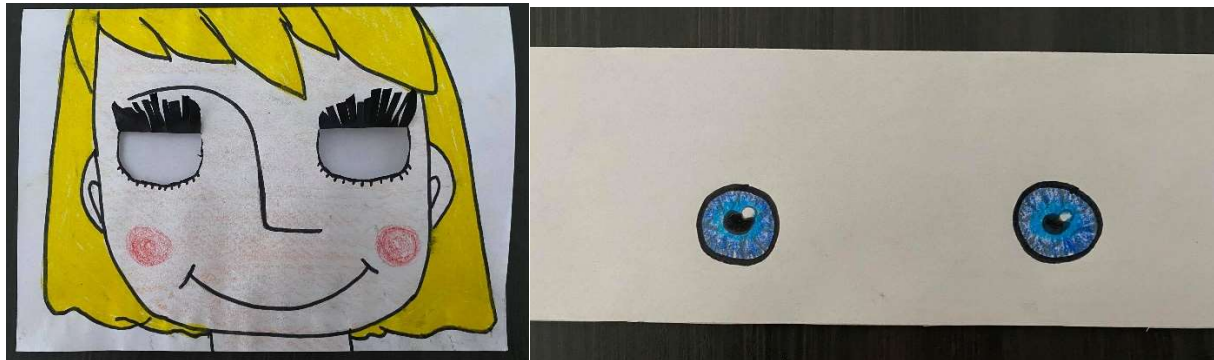
slika 6. skulptura „Unutarnje oči“

U ovoj aktivnosti djeci bi se ponudila dva poticaja Pomičuće oči i origami oči. Oba poticaja napravljena su od A4 papira uz pomoć bojica i flomastera. Pomičuće oči izrađena su od 2 papira, na jednom papiru nacrtano je lice i ima rupe umjesto očiju, na drugom papiru u obliku trakice nacrtane su samo oči. Origami oči napravljene su origami metodom.

Djeca bi kao poticaj dobila papire, flomastere, bojice, škariće i ljepilo uz pomoć kojih bi izradili vlastite Unutarnje oči.

slika 7. poticaj origami oči

slika 8. poticaj „Pomičúce oči“

Kao treći poticaj ponudila bi se igra Otkrijmo oči. Poticaj je izrađen od vrećice za zamrzavanje na koju su prethodno nacrtane oči uz pomoć flomastera. Unutar vrećice nalazi se crni papir koji nam sprječava da vidimo oči. Uz pomoć svjetiljke koja je izrađena od papira možemo otkriti/pronaći oči.

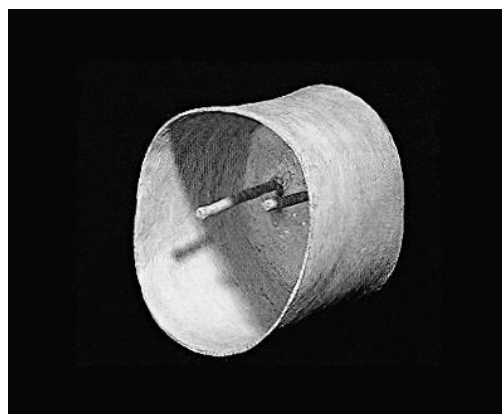
slika 9. Igra „Otkrijmo oči“

8.VLASTITO OBLIKOVANJE

Skulpture Ivana Kožarića koje sam odlučila oblikovati su Oblik prostora- Frižider i Unutarnje oči. Kao predložak koristila sam priložene fotografije a kao materijal upotrijebila sam glinamol.

slika 10. Skulptura Oblik prostora- Frižider

slika 11. Skulptura „Unutarnje oči“

slika 12. vlastito oblikovanje skulptura

9.ZAKLJUČAK

Ivan Kožarić kao umjetnik je „pravi dokaz“ da je suvremena skulptura ostala ono što i je a to je- rukovanje prostorom, tijelom, materijalom, volumenom i prazninom s krajnjim ciljem da se stvori nešto u potpunosti atipično i novo. Od same mladosti bio je naklonjen umjetnosti te je kroz sto godina rada izložbama, što domaćim što stranim ostavio veliki trag na suvremenu umjetnost. Suradivao je s raznim domaćim i svjetskim umjetnicima.

Kožarić je prepoznat rano u svojoj umjetničkoj karijeri, a utjecao je kako na svoju, tako i na mlađu generaciju umjetnika. Iz tog razloga, u njegovu čast ove godine održan je natječaj za podupiranje suvremenog umjetničkog stvaralaštva mladih umjetnika s nazivom Nagrada za mlade umjetnike „Ivan Kožarić“.

U radu sam nastojala putem poticaja približiti djeci djela i likovnost na različite načine. Umjetnost je važna u odgojno-obrazovnom radu jer kroz nju se najbolje potiče kreativnost u djece, uči ih izražavanju vlastitih emocija, empatiji te potencijalno ima i terapijsku funkciju.

S obzirom na sve pročitano, smatram da je Ivan Kožarić suvremeni umjetnik o kojem će se tek početi govoriti.

10.LITERATURA

- Baćan Ž., Stričak E., Špoljarić D. (2010.) Zagrebački prizemljeni Sunčev sustav : Ekscentar, No. 12, str. 98-100 https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=77782
- Bagarić V. (2005.) Naš dragi Matoš primjer iz školske prakse : Život i škola : časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja, Vol. LI No. 13, str. 118-124 https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=39869
- Damjanović S. (2011.) Sto pedeset godina Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti : Anali Zavoda za znanstveni i umjetnički rad u Osijeku, No. 27, str. 9-16 https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=213646
- Derado D. (2019.) Uklanjanje „Umjetnikove ruke“: Ready-made i apropijacijske strategije u proširenom polju skulpture u Hrvatskoj : Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Splitu, No. 12, str. 57-80 https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=335278
- Filipčić Maglinec V. (2013.) 40 godina Muzeja seljačkih buna (1973. - 2013.) : Informatica museologica, Vol. 44 No. 1-4, str. 81-88 https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=257153
- Getaldić M. (2018.) Povijest Gliptoteke Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti : Kroatologija : časopis za hrvatsku kulturu, Vol. 9 No. 1-2, str. 43-67 https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=326816
- Kolešnik LJ.(1994.) Ikonografija socrealizma u opusu Antuna Augustinčića : Peristil : zbornik radova za povijest umjetnosti, Vol. 37 No. 1, str. 169-176 https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=244651
- Kutleša A. (2011.) O odnosu land arta i fotografije – primjer Borisa Bemura i grupe Gorgona : Život umjetnosti : časopis o modernoj i suvremenoj umjetnosti i arhitekturi, Vol. 89 No. 2, str. 58-67 https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=292926

- Marjanić S. (2014.) Priroda (u) o umjetnosti performansa : Etnološka tribina : Godišnjak Hrvatskog etnološkog društva, Vol. 44 No. 37, str. 89-108
https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=193026
- Maković Z. (2006.) Stalni postav Muzeja suvremene umjetnosti: (koncept - finalna verzija) : Informatica museologica, Vol. 37 No. 1-4, str. 102-120
https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=198717
- Maroević T. (2013.) Od kiparstva do skulpture, od plastike do ambijenta : Kvartal : kronika povijesti umjetnosti u Hrvatskoj, Vol. X No. 3-4, str. 22-29
https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=258229
- Oroz T., Škrbić Alempijević N. (2015.) Dva lica spomenika: politike i prakse korištenja Spomenika Seljačkoj buni i Matiji Gupcu u Gornjoj Stubici : Studia ethnologica Croatica, Vol. 27 No. 1, str. 131-156
https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=221971
- Srhoj V. (2015.) Šezdeset najzbudljivijih godina hrvatskog kiparstva : Ars Adriatica, No. 5, Str. 248-253 https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=220379
- Stručni kolegij Galerija grada Zagreba (1993.) Zašto muzej suvremene umjetnosti? : Informatica museologica, Vol. 24 No. 1-4, str. 108-111
https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=213217
- Šeparović A. (2014.) Uloga i naslijeđe Antuna Gustava Matoša u hrvatskoj povijesti umjetnosti : Peristil : zbornik radova za povijest umjetnosti, Vol. 57 No. 1, str. 185-198
https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=201125
- Šicel M. (1989.) "Poetika" Antuna Gustava Matoša : FLUMINENSIA : časopis za filološka istraživanja, Vol. 1 No. 1, str. 7-12
https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=195746

- Topić L. (2006.) Kožarićevo šesto čulo : Kvartal : kronika povijesti umjetnosti u Hrvatskoj,
Vol. III No. 1, str. 19-21
https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=292088
- Turković V. (2002.) Dijalog prirode i kulture kroz likovnu umjetnost :
Socijalna ekologija : časopis za ekološku misao i sociologijska istraživanja okoline, Vol
4, Str. 317-330 https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=205771
- Vinterhalter J. (2012.) Zenit, Gorgona, BIT International - prezentacija originalnih i digitaliziranih
časopisa : Muzeologija, No. 48/49, str. 176-179
https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=164850
- Župan I. (2017.) Pokretljivi umjetnik - nomad: napis uz 96. rođendan akademika Ivana Kožarića:
Ars Adriatica, No. 7, str. 353-363
https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=282044

11. IZJAVA O IZVORNOSTI RADA

Izjavljujem da je moj završni rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.
